

Artiklerne spænder kronologisk set over hele den græsk-romerske tidsalder, og den kronologiske udvikling er valgt som samlingens ledesnor: Jens Erik Skyds-gaard indleder med en beskrivelse af det oldgræske landbrug, og Birgitte Wåhlin slutter af med at skildre romernes reaktion på visigoternes indtagelse og plyndring af Rom i år 410; en begivenhed, der ofte er sat lig med antikkens ophør.

De forskellige bidrag vidner i sagens natur om et temmelig disparat emnevalg indenfor den nyeste (danske) antikforskning: Der stilles traditionelle kildekritiske spørgsmål »om gode og dårlige kilder til græsk historie« og søges svar i en mere mentalitetshistorisk retning, nemlig mht. den donatistiske kirkes selvforståelse. Nogle forfattere knytter an til velkendte diskussioner indenfor antikkens historie, som f.eks. Roms grundlæggelse, arbejdskraftens status, slaveriets karakter eller kejserkultens stilling i Rom og Italien. Andre tager mindre beagtede emner op til debat som de græske guders rolle som jordejere eller romervejenes betydning for kommunikation og magtudøvelse i Romerriget.

Det er ikke rimeligt her at gå nærmere ind på alle bidragene. Efter min mening er der dog én af artiklerne, som bør fremhæves, simpelthen fordi den repræsenterer noget nyt indenfor dansk antikhistorie. Det drejer sig om Keld Grønder-Hansens »De dødes penge«.

Numismatik er et felt, der i mange år har været fornemt repræsenteret ved danske forskere, men den tilgang Grønder-Hansen har valgt til sit emne, er anderledes end den sædvanlige. Han undersøger først dødemøntskikken i Romerriget med inddragelse af traditionelle skriftlige kilder og et bredt udvalg af møntmaterialet. Det er set før. Derefter bliver resultaterne imidlertid sat i forhold til den moderne psykologiske forståelsesramme af menneskets omgang med døden. Og det kommer der erkendelser ud af, som ikke før har været fremsført hverken i dansk eller international numismatisk forskning.

I den informative og velskrevne indledning »om at studere antikkens historie« skriver Henrik Tvarnø (som er én af samlingens redaktører), at temahæftet først og fremmest er et forsøg på at gøre antikkens historie kendt for det store flertal af danske historikere, der til hverdag beskæftiger sig med andre perioder. Formålet er at gøre opmærksom på, at der faktisk sker en masse indenfor antikkens historie, som kunne bruges sammen med viden fra andre tidsaldre, f.eks. til komparative analyser. Dette fromme ønske kan man kun støtte. Alligevel håber jeg, at dette nummer af *Den jyske Historiker* vil få en større læserkreds end som så. Artiklerne og Antikken er også en hel del værd i sig selv.

Gurli Jacobsen

CHRISTIANSEN, ERIK: Romersk historie. JÅU bøger Nr. 1. Aarhus, Aarhus Universitetsforlag, 1989. 190 s., 10 kort. 178 kr.

Jysk Åbent Universitet og Aarhus Universitetsforlag har indgået et samarbejde om at udgive en ny skriferække med titlen »JÅU bøger«. Serien har til formål at stille dansksprogede grundbøger i forskellige fag, der kan studeres på Jysk Åbent Universitet, til rådighed for dets studenter. Samtidig håber man hermed at kunne nå den såkaldt »alment interesserede læser«, og rækken er derfor meget bredt anlagt.

Erik Christiansen indleder serien med et bind om »Romersk historie«. Titlen afspejler, at forfatteren ikke kun vil skrive om Roms historie, men også om

arbejdet med den romerske historie. Der er altså både tale om en gennemgang af verdensrigets historie samt om en indføring i den antikhistoriske forskning og arbejdsmetode. Dette er selvfølgelig et stort forehavende især i betragtning af den begrænsede plads, der står til rådighed. Erik Christiansen gør imidlertid selv i forordet opmærksom på, at formålet ikke er at skrive en autoritativ lærebog, men at »give en orientering, som også kan være første arbejdsredskab for dem der ønsker det«.

Værket er opdelt i tre hovedafsnit: Om romersk historie, Fra by til verdensrige og Fra verdensrige til by, efterfulgt af et efterskrift, en bibliografisk indføring i den dansksprogede samt den vigtigste engelske og tyske litteratur, en tidstavle og register. Den er forsynet med kort, der illustrerer Romerrikets geografiske udvikling igennem hele perioden; derimod er der ikke gengivet andet billedmateriale. Dette er selvfølgelig beklageligt, men forklaringen findes ganske enkelt i ønsket om at holde bogens pris på et acceptabelt niveau.

Der behandles tiden fra Roms grundlæggelse (traditionelt dateret til 753 f.Kr.) frem til år 610. Da fandt kejser Heraklions tronbestigelse sted under titlen *basileus romaiôn*, hvorved Det østromerske Rige kan siges at have markeret sig som uafhængigt af Vesten, og Romerriket i dets klassiske betydning følgelig havde ophørt med at eksistere. Det fremgår klart alene af dette skel, at forfatteren ikke mener, at Det romerske Rige »faldt«, således som dette ofte findes både i forskningen og i den almindelige »dannede læsers« bevidsthed. Denne holdning understreges flere steder i bogen, og tidstavlen indeholder således også adskillige årstal efter 610. Det seneste er 1937, hvor den italienske fascistiske regering genopbyggede det augustæiske fredsalter i Rom. Dette er blot ét eksempel på den moderne og til tider ukonventionelle tilgang til emnet, som karakteriserer bogen som helhed.

Det kan ikke undgås, at gennemgangen af et verdensriges historie igennem ca. 1300 år indenfor rammerne af ca. 100 tekstsider (de første kapitler behandler bl.a. kildesituationen og forskningstraditionen) i høj grad må koncentrere sig om den politiske historie. Ikke desto mindre var det Erik Christiansens erklærede mål, ikke at skrive denne form for historie, men at »give en ræsonerende syntese, der viser de politiske begivenheders sammenhæng med de sociale og økonomiske forhold«. Efter min mening er dette mål lykkedes så godt, som rammerne tillader det. Der gøres opmærksom på centrale forskningsdiskussioner og henvises til enkelte af dens vigtigste fortalere; komplicerede kildekritiske problemer nævnes, og forfatteren siger klart, at han her har valgt en bestemt tolkning samtidig med, at det fremføres, at der også findes andre bud herpå.

Det går som en rød tråd gennem hele bogen, at der er tale om en personlig tolkning af den romerske historie. Denne holdning afspejler sig som nævnt både i værkets disposition og indhold, og den bliver helt klar i dets indledning og – meget personlige – efterskrift med titlen »Oldævl eller samfundsrelevant«; desuden siges det direkte i forordet. Det er en tolkning, der bygger på mange års arbejde med forskning og undervisning i Roms historie, og den vidner om en helhedsopfattelse af denne komplicerede periode. Jeg synes, at det er dejligt, at faget »(antik)historie« på denne måde præsenteres som en subjektiv videnskab for de mange, der ikke har nydt godt af flere semestres undervisning i historisk metode, men alligevel ønsker en seriøs indføring i »Roms storhed og fald«.

Gurli Jacobsen